

ת"פ 69603/11/18 - מדינת ישראל נגד רפיק סלאימה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 69603-11-18 מדינת ישראל נ' סלאימה(עציר)
לפני כבוד השופטת תמר בר-אשר
המאשימה/המבקשת מדינת ישראל
נגד הנאשם/המשיב רפיק סלאימה
בא-תכוח המאשימה: עו"ד מלכה גרוס (פרקליטות מחוז ירושלים - פלילי)
בא-כוח הנאשם: עו"ד אריאל הרמן

החלטה

נושא החלטה זו הוא בקשת המאשימה לחילוט רכבו של הנאשם על-פי סעיף 39 בפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח חדש), התשכ"ט-1969 (להלן - **הפקודה**).

הנאשם הורשע על-פי הודאתו בעבירת הצתה ודינו נגזר במסגרת הסדר טיעון, שכלל הסכמה חלקית בעניין העונש וכן הסכמה כי הבקשה לחילוט רכבו תידון בנפרד. לאחר שמיעת טענות הצדדים היום בעניין בקשת החילוט, ניתנת החלטה זו.

רקע ועיקרי העובדות הדרושות

2. ביום 11.4.2019 הורשע הנאשם על-פי הודאתו בעבירת הצתה, לפי סעיף 448 (רישה) בחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - **חוק העונשין**). הודאת הנאשם הייתה במסגרת הסדר טיעון, שכלל את תיקון עובדות כתב האישום והסכמה חלקית בעניין עונשו של הנאשם, שעל-פיה יוטלו עליו עונש מאסר בפועל למשך שלושה-עשר חודש וכן מאסר מותנה למשך תקופה שיקבע בית המשפט. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה בעניין הפיצויים למתלוננים ואף לא כלל הסכמה בעניין בקשת המאשימה לחילוט רכבו של הנאשם, רכב מסוג טויוטה לאנד קרוזר, בצבע לבן (מ"ר 03001751) (להלן - **הרכב**), שעל-פי הנתען, שימש אותו לעבור את העבירה. לגבי בקשה זו הוסכם, כי תידון בנפרד לאחר מתן גזר הדין.

הכרעת הדין ניתנה עוד באותו יום (11.4.2019) ובמועד זה נשמעו הטיעונים לעונש. גזר הדין ניתן ביום 14.4.2019 ועל-פיו הוטלו על הנאשם העונשים הבאים: מאסר בפועל למשך 13 חודש, החל מיום מעצרו ביום 16.11.2018; מאסר מותנה למשך שישה חודשים, שאותו יישא הנאשם אם יעבור תוך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר עבירת הצתה; מאסר מותנה למשך שלושה חודשים, שאותו יישא הנאשם אם יעבור תוך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר עבירת היזק בזדון לרכוש או עבירה של גרימה ברשלנות לשריפת דבר לא לו; פיצוי למתלוננים בסך 6,000 ₪, שישולם

תוך שלושים יום מיום שחרור הנאשם מהמאסר בפועל. כן נקבע, כי תשלום הפיצוי לאחד משלושת המתלוננים, ייחשב לתשלום לשלושתם.

3. הדיון בבקשת החילוט נקבע ליום 13.5.2019, אך מהטעמים שפורטו בבקשת בא-כוח הנאשם מיום 12.5.2019, נדחה להיום (12.6.2019) והתקיים לאחר שביום 5.6.2019 שוחרר הנאשם מהמאסר, בהתאם להחלטת ועדת השחרורים ממועד זה (החלטת ועדת שחרורים במקום מושבה בבית הסוהר איילון, לפי חוק שחרור על תנאי מאסר, התשס"א-2001, מיום 5.6.2019 - נ/1).

העובדות שבהן הודה הנאשם ושלפיהן הורשע

4. העובדות שבהן הודה הנאשם ושלפיהן הורשע הן אלו: הנאשם והמתלוננים, דאוד דגאני, אשתו ג'יהאד ובתם ג'דיר (להלן - **המתלוננים**), גרים בסמיכות ברחוב בירושלים. בין הנאשם לבין המתלוננים קיים סכסוך מתמשך, שעניינו חלקת הקרקע שבה גרים המתלוננים. על רקע סכסוך זה גמלה בלבו של הנאשם ההחלטה להצית את כלי הרכב של המתלוננים.

בלילה שבין יום 15.11.2018 ליום 16.11.2018, סמוך לחצות הלילה, יצא הנאשם מחניית ביתו, אשר כאמור, סמוכה לביתם של המתלוננים, בעודו נוהג ברכבו. הנאשם נסע ברחובות הסמוכים לביתו ולביתם של המתלוננים עד שהגיע לרחוב א זהרא (להלן - **הרחוב**), שם נמצא מכוון אולברייט למחקר ארכיאולוגי (להלן - **המכון**). בהגיעו לתחילת הרחוב, פנה הנאשם ימינה והחנה את רכבו. הוא יצא מרכבו לבוש ב"חרמונית", הסתכל סביבו, חזר לרכב והמשיך בנסיעה איטית למרחק של עוד מספר מטרים עד שעצר את רכבו סמוך לשער המכון.

כעבור מספר דקות כיבה הנאשם את מנוע רכבו ויצא ממנו עם שני אנשים נוספים, שזהותם אינה ידועה למאשימה (להלן - **האחרים**). הנאשם והאחרים חצו את חצר המכון והתקדמו לעבר גדר העשויה רשת ברזל, המפרידה בין המכון לבין ביתם של המתלוננים. הנאשם והאחרים חתכו את הגדר ונכנסו אל חצר הבית. אותה עת חנה במקום, צמוד לפתח הבית, רכב מסוג ניסאן טידה (מ"ר 5131364), השייך לג'דיר (רכב הניסאן). הנאשם והאחרים ניפצו את החלון השמאלי האחורי של רכב הניסאן והציתו אותו. כתוצאה מכך, פרצה שריפה במקום שאף חדרה לביתם של המתלוננים.

בשל השריפה המתוארת נגרמו נזקים כבדים לרכב הניסאן ולגג הרעפים שהיה מעליו. האש והעשן שחדרו אל הבית, אף הסבו נזק לספה שהייתה בקומה הראשונה, וכן נגרמו נזקי פיח במספר מוקדים בפתחי המיזוג ובתקרות הקומה הראשונה והקומה השנייה של ביתם של המתלוננים.

טענות הצדדים בעניין בקשת החילוט

5. המאשימה ביקשה שיינתן צו המורה על חילוט הרכב. לחלופין ביקשה, שייקבע שהרכב יימכר ותחולט חלק

מהתמורה או שהרכב יוחזר לנאשם, בכפוף לחיובו בתשלום סכום שיחולט, חלף חילוט הרכב.

בטענותיה עמדה באת-כוח המאשימה על העובדות שבהן הודה הנאשם, שמחן לטענתה עולה, כי הרכב שימש אותו לשם הגעה אל מקום העבירה וכדי לעבור אותה. לטענתה, חרף מגורי הנאשם צמוד למקום שבו נעברה העבירה, נסע הנאשם ברחובות סמוכים בעודו לבוש ב"חרמונית", כדי להסוות את זהותו. כן טענה, כי הנאשם השתמש ברכב גם לצורך הבאת החומר הדליק ששימש להצתה ולטענתה, הנאשם אף עזב את המקום ברכבו (עובדה שלא נכללה בכתב האישום המתוקן).

באת-כוח המאשימה הפנתה להלכה שנקבעה לעניין חילוט בע"פ 4148/92 מועד נ' מדינת ישראל (22.9.1994) (להלן - **עניין מועד**). לטענתה, לנוכח העובדות שעל יסודן הורשע הנאשם ובהתאם למבחן שנקבע בעניין מועד בעניין חילוט מכוח סעיף 39 בפקודה, יש לקבוע כי הרכב שימש "באופן מהותי" לעבירות שעבר הנאשם ושהן הורשע. עובדה זו עולה, לטענתה, במיוחד מכך שהנאשם, הגר צמוד לבית המתלוננים, יכול היה לעבור את העבירה אף מבלי להשתמש ברכב, אך בחר להשתמש בו כדי להסוות את זהותו. כן טענה, כי יש לתת משקל לכך שגזר הדין לא כלל רכיב כספי, מאחר שלמעט הפיצוי הכספי שהנאשם חויב לשלם למתלוננים, לא הושת עליו קנס. עוד טענה, כי יש לשקול גם את העובדה שכבר בעת הטיעונים לעונש ידע הנאשם על בקשת החילוט ויכול היה לצפות שהבקשה תתקבל.

בעניין שאלת הבעלות על הרכב, הפנתה באת-כוח המאשימה אל פסק הדין בעניין ע"פ 1000/15 אלחווה נ' מדינת ישראל (3.7.2015) (להלן - **עניין אלחווה**), אשר בו נקבע בין השאר, כי אין חשיבות לשאלת הבעלות הרשמית על הרכב, אלא יש לבחון את הבעלות המהותית. לטענתה, העובדה שהרכב בבעלות הנאשם לא הייתה שנויה במחלוקת.

לשאלת בית המשפט הודיעה באת-כוח המאשימה כי שווי הרכב על-פי מחירון הוא בסך ₪ 58,000 לערך. עובדה זו לא הייתה שנויה במחלוקת.

6. בא-כוח הנאשם טען כי אין מחלוקת על כך שהרכב רשום על שם אדם אחר שאינו הנאשם, מאחר שטרם שונה רישום הבעלות, אך לטענתו, הרכב לא רק בבעלות הנאשם, אלא גם בבעלות אשתו. בעניין זה ביקש שיתאפשר לו להגיש תצהיר מטעם אשתו של הנאשם בטרם תינתן החלטה. בנוסף טען, כי הרכב תפוס במשטרה מאז חודש נובמבר 2018 ולכן יש לשקול את העובדה שעצם החזקת הרכב במשך תקופה כה ממושכת, הסבה נזק ממשי לנאשם ולמשפחתו הרחבה, המונה שניים-עשר ילדים שהצעיר שבהם כבן שנתיים וכן לרכב עצמו.

בעניין בקשת החילוט טען בא-כוח הנאשם, כי על-פי כל המבחנים שנקבעו בפסיקה, אין הצדקה לחילוט הרכב. שכן, הרכב לא היה חיוני ומהותי לעבירה; זיקת הרכב לעבירה לא הייתה משמעותית; הרכב לא היה תקבול או רווח שהופק מהעבירה.

בנוסף לכך טען בא-כוח הנאשם, כי יש לשקול את העובדה שמאז שהעבירה נעברה, הנאשם והמתלוננים התפייסו וכיום הם מנסים לשקם את יחסי השכנות שלהם. כן טען, כי יש לשקול את העובדה שהרכב חיוני מאד למשפחתו הגדולה של

הנאשם ואת ההשלכה מרחיקת הלכת שיש לחילוט רכב ובכלל זה, הפגיעה המשמעותית בקניינם של הנאשם ושל כל בני משפחתו והפגיעה המשמעותית בהתנהלות חייהם ללא רכב. כך במיוחד בעוד שבני משפחת הנאשם לא חטאו, כך שהפגיעה בהם אינה מוצדקת.

בא-כוח הנאשם הוסיף, כי החילוט הוא חלק מהעונש ולכן יש לשקול את הצדקת החילוט לנוכח כל העונשים שהוטלו על הנאשם במסגרת הסדר הטיעון, שעליו הוסכם בין השאר, בשל קשיים ראייתיים שבפניהם עמדה המאשימה. עוד טען, שיש לשקול את העובדה שהנאשם כבר שוחרר מהמאסר, לנוכח התנהגותו המופתית בתקופת המאסר. עוד הוסיף, כי כזכור, הוסכם שהפיצוי שייקבע לא יהיה בסכום גבוה מהטעם שהמתלוננים יכולים לתבוע את נזקייהם במסגרת תביעה אזרחית.

7. נוסף על הטענות שפורטו לעיל, עלו טענות הנוגעות להשלכה שיש לטענת הנאשם שלפיה הרכב גם בבעלות אשתו. לנוכח הסכמת הצדדים להסדר דיוני שעל-פיו, נושא זה יידון בנפרד, רק אם ימצא כי יש מקום להיעתר לבקשת החילוט וכן מאחר שהמסקנה שאליה הגעתי, היא שאין מקום להיעתר לבקשת החילוט, לא ראיתי צורך לפרט את כל טענות הצדדים הנוגעות לסוגיה זו.

דין והחלטה

8. הבקשה לחילוט הרכב נשענת על הוראת סעיף 39 בפקודה, שעל-פיה "רשאי בית המשפט, בנוסף על כל עונש שיטיל, לצוות על חילוט החפץ שנתפס לפי סעיף 32, או שהגיע לידי המשטרה כאמור בסעיף 33, אם האדם שהורשע במעשה העבירה שנעשה בחפץ או לגביו הוא בעל החפץ". כן נקבע בהוראה זו, כי "דין צו זה כדין עונש שהוטל על הנאשם".

9. כאמור בפסק הדין בעניין מועד, לנוכח הוראות סעיפים 32 ו-39 בפקודה, "הסמכות המוקנית" בעניין חילוט על-פי הוראות אלו, "רחבה, שכן היא מדברת על חפץ שנעברה בו עבירה - או שעומדים לעשות בו עבירה - או שעשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה". עם זאת, על אף שסמכות החילוט רחבה מאד, נקבע בעניין מועד, כי לשם מתן צו חילוט, "אמת המידה היא במהותה ובעוצמת הזיקה בין החפץ לבין העבירה ובחומרתה של העבירה, היינו במקרה כגון זה שבפנינו עולה השאלה באיזה מידה שימש הרכב באופן מהותי לביצוע העבירות שבוצעו".

מכאן אפוא, אין די בכך שהחפץ שחילוטו מבוקש שימש לעבור את העבירה, אלא נדרשת זיקה ממשית בין החפץ לבין העבירה וכן יש לשקול את חומרת העבירה. באותו מקרה דובר בנסיבות חמורות במיוחד שלגביהן אף נקבע, כי "הרכב היה ... כלי ישיר לביצוע העבירות". כפי שעוד יפורט, אין כך פני הדברים בענייננו.

10. פסיקת בית המשפט בעניין מועד באה בין השאר, בעקבות פסק הדין בעניין ע"פ 623/78 סוראני נ' מדינת ישראל, פ"ד לג(3) 523 (1979). שם נקבע, כי בדיבור "מעשה העבירה שנעשה בחפץ" (סעיף 39(א) בפקודה),

הכוונה אינה רק מצב שבו החפץ היה "אובייקט למעשה העבירה". כאמור שם, ניתן יהיה להורות על חילוטו של החפץ, גם אם "שימש החפץ ככלי לביצוע העבירה" או מצב שבו "שימש החפץ כמכשיר עזר לביצועו של המעשה האסור" (שם, כבוד השופט (כתוארו אז) מ' שמגר, בעמ' 525 (פסקה 5)).

המבחן לחילוט חפץ ששימש כמכשיר עזר לעבור עבירה, תלוי אם כן, במידה רבה במהות הזיקה בין החפץ לבין העבירה וזוהי תלויה בחומרת העבירה שנעברה תוך שימוש בחפץ שחילוטו מבוקש. שאלת הזיקה אף תלויה בשאלה, אם השימוש באותו חפץ - ובעניינו הרכב - היה מהותי, כך שבלעדיו לא ניתן היה לעבור את העבירה. כך נקבע בעניין אלחונה, כי ההצדקה לחילוט הרכב באותן נסיבות נבעה מכך ש"המכונית שימשה רכיב מהותי בביצוע העבירה אשר בלעדיו לא הייתה יכולה העבירה להתבצע" (כבוד השופט נ' סולברג, פסקה 23).

לעומת זאת, בעניין ע"פ 2963/13 מדינת ישראל נ' פלוני (10.2.2014) (להלן - עניין פלוני), נקבע כי הגם שהרכב שימש לפיתוי המתלוננת ולהסעתה אל המקום שבו נעברה העבירה החמורה שנדונה שם (עבירות אינוס ומעשה סדום), "הזיקה שבין הרכב לבין העבירה אינה אינהרנטית לביצועה" (כבוד השופט ד' ברק-ארז, פסקה 35). שכן, כאמור שם, ההצדקה לחילוט היא "רק במקרים שבהם קיימת זיקה מובהקת בין ביצוע העבירה לבין הרכוש שחילוטו מתבקש, ובשים לב למכלול הענישה בנסיבות העניין" (שם). מסקנת בית המשפט בעניין זה הייתה, כי "במקרה דנן, לא ניתן לומר כי העבירה לא יכולה הייתה להתבצע ללא השימוש ברכב או שחילוט הרכב הוא זה שימנע מהמשיב 2 ביצוע עבירות דומות בעתיד" (שם). מטעם זה נקבע, כי באותן נסיבות לא הייתה הצדקה לחילוט הרכב שבאמצעותו הובלה קורבן העבירה אל מקום העבירה ושאר בתוכו נעשו חלק מעבירות המין שבהן הורשעו הנאשמים באותו מקרה.

11. דומה כי המבחנים שנקבעו בפסיקה למתן צו חילוט, אינם מוליכים למסקנה שישנה הצדקה להיעתר לבקשת החילוט במקרה הנדון.

אמנם נכון שהנאשם הגיע אל מקום העבירה ברכבו, הגם שלכאורה, הרכב לא היה דרוש לשם כך ולפיכך ניתן לומר שהרכב היה חיוני לנאשם כדי לעבור את העבירה. אולם מנגד, הנסיעה ברכב לא הייתה חלק מעבירת ההצתה שבה הורשע הנאשם, אלא הייתה חלק מניסיונו להסוות את עצמו. לפיכך בנסיבות הנדונות וכפי שנקבע בעניין פלוני - שם כאמור, חלק משמעותי מהעבירה אף נעשה בתוך הרכב - "לא ניתן לומר כי העבירה לא יכולה הייתה להתבצע ללא השימוש ברכב או שחילוט הרכב הוא זה שימנע ... ביצוע עבירות דומות בעתיד" (שם).

בדומה וכאמור בעניין אלחונה, ההצדקה לחילוט רכב קמה במצב שבו הרכב שימש רכיב מהותי כדי לעבור את העבירה, בעוד שבלעדיו לא ניתן היה לעבור את העבירה. אך זה אינו המצב בעניינו, שהרי אין חולק כי הנאשם יכול היה לגשת, בעודו לבוש "בחרמונית" אל בית המתלוננים הסמוך ולעבור את העבירה. בחירת הנאשם לנסוע סחור סחור ברחובות הסמוכים, הבאת החומר הדליק ברכב והסעת האחרים, קשורות אמנם בנסיבות שהובילו לעבירת ההצתה, אך הן אינן נסיבות שבלעדיהן לא ניתן היה לעבור את העבירה.

12. נוסף למסקנה האמורה נשקלו גם שיקולים נוספים, אשר נראה כי המסקנה העולה מהם היא שלא נמצאה

הצדקה לחילוט המבוקש. בכלל שיקולים אלו נשקלה העובדה שהנזקים שנגרמו למתלוננים לא היו בדרגת חומרה מהגבוהות. כן נשקל חיוב הנאשם לפצות את המתלוננים. נוסף לכל אלו, נשקלו גם הפגיעה הקניינית, הפגיעה הכלכלית והפגיעה בחיי היום יום של משפחת הנאשם, אשר ללא ספק ייגרמו אם הרכב יחולט, בעוד שנראה כי פגיעות משמעותיות אלו אינן עומדת ביחס מידתי לעבירה ולתוצאותיה.

סיכום

13. מסקנת הדברים היא אפוא, כי לא התקיימו הנסיבות המצדיקות להיעתר לבקשת החילוט ולפיכך בקשת המאשימה להורות על חילוט הרכב נדחית.

14. המאשימה ביקשה שאם תידחה בקשת החילוט, תעוכב החזרת הרכב למשך 45 יום, כדי לאפשר למאשימה לערער על החלטה זו.

בעניין בקשה זו נקבע בזה כלהלן: החזרת הרכב תעוכב למשך 45 יום כמבוקש, אך זאת בכפוף לכך שעד יום 30.6.2019 תודיע המאשימה אם החליטה להגיש ערעור. אם לא תודיע כאמור, כי אז יוחזר הרכב לאלתר.

15. בהסכמת הצדדים, ההחלטה ניתנת בהיעדרם.

המזכירות מתבקשת אפוא, לשלוח את ההחלטה אל באי-כוח הצדדים.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך ארבעים וחמישה יום.

ניתנה היום, ט' בסיוון תשע"ט, 12 ביוני 2019, בהיעדר הצדדים.